

STORTINGET

Representantforslag 173 S

(2018–2019)

fra stortingsrepresentantene Maria Aasen-Svensrud, Lene Vågslid, Jan Bøhler, Hadia Tajik, Kari Henriksen og Ingvild Kjerkol

Dokument 8:173 S (2018–2019)

Representantforslag fra stortingsrepresentantene Maria Aasen-Svensrud, Lene Vågslid, Jan Bøhler, Hadia Tajik, Kari Henriksen og Ingvild Kjerkol om tiltak for å bekjempe netthets

---

Til Stortinget

Bakgrunn

I det norske samfunn er det i dag et pågående og økende problem med hets og sjikane på nett, da særlig i kommentarfelt og i diverse sosiale medier. En står overfor den situasjonen at samfunnsdebattanter, politikere og vanlige folk opplever et så stort ubehag og en så stor grad av trusler at de ved enkelte tilfeller velger å ikke synliggjøre sitt standpunkt i den offentlige debatten. Hetsen rammer i stor grad kvinner, etniske minoriteter, personer med en annen religion og LHBTIQ-personer.

Det er av stor betydning at samfunnet tar vare på og maner til en engasjerende, respektfull og saklig offentlig debatt. Man kan ikke akseptere at enkeltmennesker hetses til stillhet, da dette svekker den enkeltes og vår felles ytringsfrihet og på sikt kan skade demokratiet.

I en undersøkelse gjennomført av Kommunenes Sentralforbund (KS) kommer det frem at fire av ti politikere har opplevd netthets, men til tross for denne høye andelen er det få saker som anmeldes.

Det bør rettes oppmerksomhet mot forskjellene mellom hatefulle ytringer, trusler, netthets og uheldig debattkultur. At noe kan oppleves som ubehagelig, kan skille seg fra om det er alvorlig, og denne differensieringen bør ligge til grunn for hvilken oppmerksomhet og oppfølging som igangsettes.

Den digitale utviklingen reiser også nye problemstillinger rundt ytringsfrihet. I flere land, blant annet Storbritannia, Frankrike, Tyskland og Sverige, utvikles og eksisterer det nå lover som regulerer redaktør- og tilretteleggeransvar. Norge bør i likhet med disse landene nå gjennomgå denne problemstillingen og sørge for at landets lovverk tilpasses.

Anne Birgitte Nilsen, professor ved OsloMet, har definert hatytringer på følgende måte:

«Hatytringer er nedverdiggende, truende, trakasserende eller stigmatiserende ytringer som rammer individets eller en gruppes verdighet, anseelse og status i samfunnet ved hjelp av språklige og visuelle virkemidler som fremmer negative følelser, holdninger og oppfatninger basert på kjennetegn- som for eksempel etnisitet, religion, kjønn, nedsatt funksjonsevne, seksuell orientering, kjønnsuttrykk, kjønnsidentitet og alder.»

Mye kan gjøres for å bekjempe ytringer som bryter med det lovverket Norge allerede har. Da er det avgjørende at politiet får tilført nok ressurser slik at de kan styrke sin kompetanse og systematikk i dette arbeidet.

Politiet må ha et tydelig mandat og en klar strategi i arbeidet mot hatytringer. Strategien må strekke seg over flere år. Den bør ta for seg hvilke saker som skal prioriteres, hvilke virkemidler som bør brukes når, og hvordan kompetansen skal utvikles.

Politiet skal ikke bare etterforske, men i tillegg forebygge kriminalitet også på nett. Ved en økt satsing på å bekjempe hatkriminalitet på nett bør forebygging derfor være en viktig del. Et viktig element er å øke innsatsen til politiets nettpatruljer.

Riksadvokaten og statsadvokatene spiller en viktig rolle i oppfølgingen av straffbare ytringer. Statsadvokatene fører viktige saker for retten, gir råd til politiet og er også klageinstans når saker blir henlagt. Statsadvoka-

tens rolle bør vurderes med tanke på å øke innsatsen i saker som handler om hatefulle ytringer.

Det er videre påpekt i en rekke forskningsrapporter og anbefalinger at det er avgjørende med en bedre opplæring i skolen om kildekritikk, teknologisk utvikling, etikk og generelt nettvett. Dette er avgjørende for å gjøre nettet «trygt» for flere og for å bekjempe hatytringer.

Forslag

På denne bakgrunn fremmes følgende

f o r s l a g :

Stortinget ber regjeringen nedsette et offentlig utvalg for å utrede rammene for den offentlige debatt på nett og i sosiale medier, der en særlig vurderer hvor grensene skal gå for anonym deltagelse i offentlig debatt, og hvordan man bedre kan ansvarliggjøre tilretteleggerne for offentlig debatt. Utvalget bør se på lovutviklingen i andre land og vurdere om denne har overføringsverdi til Norge.

Utvalget skal foruten det ovennevnte ha et mandat som omfatter følgende punkter:

- Sørge for oppfølging av vedtak nr. 698 (2017–2018), der regjeringen er bedt om å fremme forslag om å utvide straffelovens bestemmelser om hatefulle ytringer, hatkriminalitet og diskriminering slik at de også omfatter hatefulle ytringer som fremsettes, eller diskriminering som utøves, på grunn av en persons kjønnsuttrykk eller kjønnsidentitet. Vurdere sammenhengen mellom kjønn, kjønnsidentitet og kjønnsuttrykk som diskrimineringsgrunnlag i straffeloven § 185 og likestillings- og diskrimineringsloven § 39.
- Vurdere tiltak for å styrke innhold i og markedsføring av politiets meldetjeneste for hatefulle ytringer på nett og vurdere i hvilken grad tipsene bør følges opp av Kripos.
- Utarbeide et tydelig mandat til politiet, politidistriktene og statsadvokatene for å kunne prioritere arbeidet mot hatefulle ytringer, og gjennomgå hvilke ressurser og hvilken kompetanse som er nødvendig for å kunne forebygge og stoppe hatefulle ytringer også på nett.
- Gjennomgå politiets mulighet til å strømlinjeforme den nasjonale registreringen av anmeldelser av hatkriminalitet og hatefulle ytringer og systematisere den løpende datainnsamlingen om slike forbrytelser, og for øvrig se til at FNs menneskerettskomité anbefalinger i den avsluttende bemerkningen til Norges syvende periodiske rapport følges opp.
- Finne tiltak som vil øke kompetansen om netthets og hatkriminalitet hos politiet, statsadvokatene og i domstolene.
- Vurdere mulighetene og hva som kreves for å etablere en forsøksordning i konfliktrådene, der ofre for netthets skal ha mulighet til å bringe hetseren til mekling i konfliktrådet, og der hetseren skal kunne pålegges møteplikt.
- Legge til rette for at politiet får myndighet til å ilegge overtredelsesgebyr eller annen administrativ sanksjon for netthets.
- Utrede hvordan mennesker som er truet på grunn av sine meninger og ytringer kan gis bedre beskyttelse. Redaktører og journalister skal ha et særskilt vern. Gå gjennom hvordan politiet kan sørge for etterforskning i disse sakene, og se på et eventuelt behov for faste kontaktpersoner for denne gruppen hos politiet.
- Gjennomgå hvilken opplæring som i dag gis i nettvett og bruk av sosiale medier i grunnskolen og vurdere i hvilket stadium av utdanningen dette bør inn med tanke på videre utvikling av læreplanene på dette området.
- Gjennomgå forskning som omhandler netthets, omfanget, teknologiens rolle og hva som hittil virker som effektive tiltak, og komme med anbefalinger om videre forskning på området.

20. juni 2019

Maria Aasen-Svensrud

Lene Vågslid

Jan Bøhler

Hadia Tajik

Kari Henriksen

Ingvild Kjerkol